

nieuwsbrief 1

Koninklijke Nederlandsche Heide-
maatschappij ondersteunt mensen
die hun buurt, wijk of streek willen
verbeteren. Het gaat daarbij om
ideeën en projecten van burgers,
vrijwilligersorganisaties en ideële
organisaties. Deze projecten richten
zich op: actief burgerschap,
platteland vernieuwing en water.

Koninklijke Nederlandsche
Heidemaatschappij helpt deze
verbeteringen van de leefomgeving
te realiseren met inzet van kennis,
geld en een uitgebreid netwerk.

Friesland debatteert over leefbaarheid

Hoe houd je het platteland leefbaar als de bevolking krimpt? Een zorg voor velen. Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij (KNHM) afdeling Friesland en Vereniging van Kleine Kernen Doarpswurk organiseerden daarom op 1 februari het Grote Leefbaarheidsdebat Fryslân in het WTC in Leeuwarden. Een goed moment, zo vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen, om de ontwikkeling van het platteland en de bevolkingskrimp bij de politiek scherp onder de aandacht te brengen.

De belangstelling was groot; alle 250 plaatsen waren bezet. De deelnemers aan het 'Lagerhuisdebat' waren verenigingen van dorpsbelangen, politici en betrokken organisaties en instellingen. Acht (ervarings)deskundigen

debatteerden over vier prikkelende stellingen, waaronder 'Krimp, slopen of bouwen?' en 'Ook zonder school is een dorp prima leefbaar'.

Trendbreuk Over elke stelling brachten de aanwezigen elektronisch hun stem uit. De uitkomsten waren verrassend. Zo was 75 procent van de aanwezigen het eens met de opvatting krimp niet te bestrijden met alleen maar nieuwbouw. De leefbaarheid is volgens hen geholpen met sloop van woningen. Harm de Kroon, voorzitter KNHM afdeling Friesland en fractievoorzitter PvdA Leeuwarderadeel ziet een kentering in denken. "Tot voor kort waren krimpende dorpen vooral gericht op behoud van winkels, bedrijven, scholen en woningen om groei te

realiseren. Daarmee zouden dorpen pas leefbaar zijn. Maar de sociale samenhang vormt de kern van de leefbaarheid. Dat is de nieuwe weg. Samen met Doarpswurk zullen we dorpen stimuleren projecten te draaien die sociale samenhang bevorderen. Woningen slopen is een taak van gemeentebesturen en woningcorporaties. Slopen en een deel van de gesloopte huizen vervangen door nieuwbouw. Zo blijft het woningaanbod passen bij de bevolkingssamenstelling. Doe je dat niet, dan verloedert een dorp wat de leefbaarheid verstoort." Volgens De Kroon blijft het niet bij woorden, maar komt er een daadwerkelijke kentering. "Beide trendbreuken zijn goed geland. Het provinciaal bestuur staat achter slopen en nieuwbouw." En ook Den Haag gaat waarschijnlijk in de

buidel tasten. "Er is hard gewerkt aan de leefbaarheid van achterstandswijken in de steden. Dat is nu ook noodzakelijk op het platteland." Alle vertrouwen heeft hij in het resultaat. "De bewustwording neemt ook in de landelijke politiek toe. Het is een geleidelijke weg."

Meer informatie:
Harm de Kroon
E hdekroon@planet.nl
T 058-2574166

Inrichtingsvoorstel De Nieuwe Warande is cadeautje

Gemeente Tilburg is erg enthousiast over het inrichtingsvoorstel 'De Nieuwe Warande: d'n landbouwhof in Tilburg'. Een initiatief van de Brabantse Milieufederatie (BMF), die in het Nieuwe Warandegebied volop kansen ziet voor verkorting van de voedselketen tussen producent (boer) en consument. Een ontwerpteam van bewoners, boeren en betrokkenen uit en rondom het gebied stelde het inrichtingsvoorstel op en overhandigde dit aan de gemeente.

De Nieuwe Warande ligt tussen Tilburg Noord, Berkel Enschoot en Udenhout en bestaat nu nog grotendeels uit landbouwgrond. De komende jaren krijgt dit gebied een nieuwe inrichting. De gemeente Tilburg is van plan de randen van de Nieuwe Warande te bebouwen en het middengebied open te houden. Het inrichtingsvoorstel 'De Nieuwe Warande: d'n land-

John Vermeer van de Brabantse Milieufederatie overhandigt het inrichtingsvoorstel aan wethouder Marieke Moorman. In het midden presenterator Eric Kolen van Bureau Erasmus.

bouwhof in Tilburg', speelt hierop in. De twee uitgangspunten van het inrichtingsvoorstel zijn: het gebied open houden en regionale voedselproducenten en consumenten dicht bij elkaar brengen. Hoe ziet dat voorstel eruit? Een groot open gebied waar regionale voedselproductie en -afname, natuur, wandelen en fietsen centraal staan. Daaromheen vijf grote stadsboerderijen, die naast hun agrarische functie een extra thema hebben. Gedacht wordt aan een zorg-, les-, feest-, bos- en eetboerderij.

Om te komen tot het inrichtingsvoorstel is een aantal stappen ondernomen. Een begeleidingsteam, bestaande uit bewoners, boeren en betrokkenen uit het gebied, fungeerde als klankbord voor de aanpak van het project. Onder omwonenden en bewoners

van de Nieuwe Warande is een enquête gehouden over de toekomstwensen en behoeften van het gebied. Daarnaast organiseerden de BMF en Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij (KNHM) een kick-off bijeenkomst waaraan honderd geïnteresseerden deelnamen. Boer en burger gingen met elkaar in gesprek over het open houden van het middengebied met 'voedsel uit de regio' als uitgangspunt. De resultaten waren input voor de verschillende scenario's die Attika Architecten uit Amsterdam samen met het ontwerpteam ontwierp. Gekozen is voor één eindscenario dat is verwoord in het inrichtingsvoorstel.

Het is de bedoeling dat de gemeente Tilburg het stokje nu overneemt. Hoe kun je het gebied concreet inrichten? En hoe is dat te financieren? De gemeente Tilburg is erg blij met het inrichtingsvoorstel 'De Nieuwe Warande: d'n landbouwhof van Tilburg'. Wethouder Marieke Moorman, die het in ontvangst nam, noemde het 'een cadeautje'.

KNHM ondersteunde dit project. Zij hielp de BMF bij de opzet van het project, gaf advies bij het benaderen van partijen en organiseerde samen met de BMF verschillende bijeenkomsten voor het project. Tevens ontwikkelde ze samen met de BMF de folder en de brochure 'De Nieuwe Warande: d'n landbouwhof in Tilburg'.

Zie www.knhm.nl voor de brochure 'Inrichtingsvoorstel De Nieuwe Warande: d'n landbouwhof in Tilburg'.

Meer informatie:
Lonneke Vissers
E lonneke.vissers@knhm.nl
T 06-27062197

Nijmegenaren doen hun zegje over groen

Meer aandacht voor 'groen in de stad'. Dat was de wens van dertien bewonersgroepen en vereniging Leefmilieu, verenigd in Platform Groen Nijmegen. Samen trokken ze al ten strijde tegen gemeentelijke bouwplannen op schaarse groene plekken in de stad. Maar hoe konden ze nog meer gewicht in de schaal leggen bij de gemeente? Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij dacht mee over oplossingen.

Werkwijze Met dertien bewonersgroepen inhoudelijk één front vormen is niet eenvoudig. Allemaal dragen ze 'groen' een warm hart toe, maar wat betekent dat precies? Over één ding was iedereen het eens: bewoners kijken op een andere manier naar groen dan de gemeente. Om dat aan te tonen nodigden de bewonersgroepen Nijmegenaren uit een 'Dagboek van buiten' maken. Deelnemers maakten twee rondes door de stad, bijvoorbeeld van huis naar werk of een paar kilometer hardlopen ter ontspanning. In hun dagboek beschreven ze het groen dat ze op hun tocht tegenkwamen en wat ze er van vonden.

Resultaat De beschrijvingen zijn samengevat in twaalf, soms verrassende punten. Een zo'n punt is 'Groen haalt seizoenen in de stad'. De stad van stenen, asfalt en blik is altijd hetzelfde. Juist het groen (de bomen, bloemen, struiken, eikeltjes, kastanjes) haalt de stad uit haar monotonie. Het groen laat de stad veranderen van uiterlijk en zorgt voor verrassingen als je de voordeur uit stapt. Zo had de gemeente er nog nooit naar gekeken. Het project werd afgesloten met een groot lijsttrekkersdebat. 'Groen' staat sinds het project weer wat hoger op de agenda van de Nijmeegse politiek. Voor de bewonersgroepen de taak die positie te benutten en met de twaalf punten in de hand het gesprek met de gemeente aan te gaan.

Zie www.knhm.nl voor het rapport 'De groenbeleving van Nijmegenaren in 12 punten'.

Meer informatie:
Erik Arkesteijn
E erik.arkesteijn@knhm.nl
T 06-27062221

Actief burgerschap, plattelandsvernieuwing en water. Dat zijn de drie werkvelden van de Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij (KNHM). Maar hoe denken professionals en vrijwilligers uit ons netwerk over bepaalde zaken binnen onze werkvelden? In 'Stemmen uit 't veld' geven ze hun mening over onderwerpen waarmee zij actief bezig zijn.

Groen in de stad mobiliseert sociale krachten

Buiten de stad is het groen behoorlijk beschermd, binnen de stad niet. De grondprijzen zijn hoog en dus kijken lokale overheden naar alle onbebouwde stukjes. Als voorzitter van de vereniging Leefmilieu valt het me op dat het oog dan vaak valt op parkjes en 'verwilderde' stukjes groen. Vaker dan omwonenden lief is.

Ik zie het regelmatig gebeuren. Als de plannen klaar zijn, komen de bewoners in het geweer. Hun parkje mag niet verdwijnen. De emoties lopen hoog op: de beste bedoelingen van de ambtenaren botsen tegen een breed gedragen verzet. Onbedoeld en ongewild heeft de gemeente de sociale krachten in de wijk gemobiliseerd. Vanaf nu kan het twee kanten op: naar de rechter of naar de vergadertafel. Kan het anders? Ik weet het wel zeker.

In een stad heeft vrijwel iedere boom zijn eigen fans. Op papier is het openbare groen van de gemeente. Maar in de beleving van de mensen die er op uitkijken en er de hond uitlaten is het groen van hen. Bij die verbondenheid passen geen onverhoedse plannen. Mijns inziens verliest de gemeente zo'n confrontatie namelijk altijd, want zelfs een gewonnen procedure betekent verlies aan vertrouwen. Het alternatief is vanaf het begin de plannen samen met de omwonenden maken. Maak je gebruik van de visie en de kennis van de wijkbewoners dan krijg je plannen die daarbij aansluiten. Het heet burgerparticipatie en het moet aan beide zijden steeds opnieuw geleerd worden. Dat maakt het lastig. Maar uit eigen ervaring kan ik zeggen: het schept ook mogelijkheden voor samenwerking die verder gaat dan alleen het groen.

Meer informatie:
Marga Jacobs
E m.jacobs@leefmilieu.nl
T 024-3780384

Frank van Bussel, directeur KNHM:

'Mensen met elkaar verbinden, dat is mijn uitdaging'

Een echte 'samenwerker'. Dat is Frank van Bussel (44), de nieuwe directeur van Koninklijke Nederlandsche Heidemaatschappij (KNHM). In maart maakte hij een rondje langs een aantal provinciale afdelingen en bracht een bezoek aan Letland. Onder de indruk is hij van het enthousiasme dat hij telkens opnieuw ontmoet.

"De manier waarop KNHM projecten ondersteunt, vind ik goed", motiveert Frank zijn keuze voor KNHM. "Met expertise en procesbegeleiding, financiële ondersteuning en inzet van haar netwerk. Drie sterke 'ingrediënten'." De nieuwe directeur draagt graag zijn steentje bij aan verbetering van de leefomgeving en stimulering van burgerinitiatieven. "We leggen in Nederland te veel verantwoordelijkheid neer bij de overheid en het bedrijfsleven. We zijn bijna vergeten wat we zelf kunnen. Ik ben een groot voorstander van burgerverantwoordelijkheid."

Verbinden Frank omschrijft zichzelf als iemand die weet wat hij wil en mensen met elkaar kan verbinden. Ook noemt hij zichzelf een ontwikkelaar. Hierbij kan hij voortbouwen op de resultaten van zijn voorganger Kees Joosse. "Twee jaar geleden koos KNHM ervoor zich te richten op het ondersteunen van bewoners die hun leefomgeving willen verbeteren. Het ondersteunen van lokale initiatieven zit in de genen van KNHM. Denk bijvoorbeeld aan onze leefbaarheidswedstrijd Kern met Pit. De uitdaging voor de komende jaren is het profiel verder uit te werken: wat is onze ambitie en waar willen we over vijf jaar staan?" Hoe dat allemaal moet gebeuren, zal Frank beslist niet in zijn eentje in zijn werkkamer bedenken. Hij is een echte 'samenwerker'. "Samen de dingen bedenken en doen. Het is mijn uitdaging KNHM te profileren als aantrekkelijke organisatie voor vrijwilligers en medewerkers en ervoor te zorgen dat zij opti-

maal burgers kan ondersteunen." Natuurlijk wil hij ook zelf met burgerinitiatieven aan de slag. "Ik sta graag met de voeten in de modder."

ARCADIS heeft ook zijn aandacht: "Vanuit het verleden hebben we een sterke band. Het ligt daarom voor de hand dat wij een rol blijven spelen in het maatschappelijk verantwoord ondernemen van ARCADIS. Beide organisaties kunnen elkaar hierin versterken."

Koesteren Zijn eerste ervaringen bij KNHM hebben Frank alleen maar gesterkt in de juiste keuze van zijn carrièrestap. "Wat me opvalt is het enthousiasme waarmee mensen bezig zijn. Ik ben onder de indruk van de kennis en betrokkenheid van de vrijwilligers. En dan zijn er nog eens de vele burgers die al die projecten uitvoeren. Dat moeten we koesteren en behouden."

Frank van Bussel

Frank groeide op in het Noord-Limburgse Horst. Na zijn middelbare school studeerde hij cultuurtechniek aan Hogeschool Larenstein in Velp en Europees milieubeleid aan de Universiteit van Amsterdam. In Botswana werkte hij zes jaar als ontwikkelingswerker bij SNV. Daarna was hij hoofd van de afdeling Europees Programmasecretariaat bij de provincie Gelderland. De afgelopen twee jaar werkte hij als adviseur bij Lysias Advies.